

ПОЯСНЕНИЯ ЗА УПОТРЕБАТА И ИЗЧЕРТАВАНЕТО НА УСЛОВНИТЕ ЗНАЦИ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. С условните знаци и надписите, посочени в настоящия сборник, се изобразяват обектите, съставляващи съдържанието на едромашабните топографски карти в мащаб 1:5 000 и 1:10 000.
2. Условните знаци са класифицирани по теми, в които получават уникални номера.
3. За всеки знак е изработен формуляр, в който са указани точните му параметри и специфични бележки.

II. ПРАВИЛА ЗА ОФОРМЯНЕ НА ЗНАЦИТЕ

4. Стандартни графични примитиви.

Всички знаци се конструират чрез използване на следните стандартни графични примитиви:

Дебелина на линия	0.10	0.18	0.30	0.50					[mm]
Дължина на отсечка	0.60	0.90	1.20	1.50	1.80	2.40	3.60		[mm]
Диаметър на окръжност	0.60	0.90	1.20	1.50	1.80	2.40	3.60		[mm]
Диаметър на точка	0.20	0.30	0.50						[mm]
Височина на надпис	1.80	2.00	2.50	3.00	4.00	5.00			[mm]
Ъгъл между граф. елементи		45°	90°	135°	180°				

Когато са допуснати изключения, те изрично са описани във формулярите. Използваните по-големи размери от указаните се получават чрез удвояване на указаните по-горе.

5. Стандартни цветове.

Условните знаци се оформят в следните цветове:

Цвят	Приложение	Скала RGB			Скала CMYK			
		R	G	B	C	M	Y	K
ЧЕРЕН	Обекти създадени от човек	0	0	0	0	0	0	100
СИВ	Фоново оцветяване на маловажни сгради	188	190	192	0	0	0	30
ЗЕЛЕН 1	Растителност	0	140	68	100	0	100	20
ЗЕЛЕН 2	Фоново оцветяване на дървовидна растителност	180	221	192	30	0	30	0
ЗЕЛЕН 3	Фоново оцветяване на гори под 4 m и	216	237	221	15	0	15	0

	храстовидна растителност							
СИН 1	Хидрография, ледници	0	114	188	100	50	0	0
СИН 2	Фоновото оцветяване на хидрография	188	190	192	30	0	0	0
КАФЯВ	Релеф, без изкуствени релефни форми	164	111	46	0	40	80	40
ОРАНЖ 1	Пътища от републиканската пътна мрежа, защитени територии	247	149	72	0	50	80	0
ОРАНЖ 2	Пътища с трайна настилка извън републиканската пътна мрежа	252	199	155	0	25	40	0

6. Местоположението на обектите, изобразени с немащабни знаци върху картата, се определя както следва:

1) За знаците с правилна геометрична форма: кръг, квадрат, триъгълник - от техния геометричен център;

2) При останалите знаци:

- от пресечната точка на вертикалната и хоризонтална линия в основата на знака, например: отделно дърво имащо значение на ориентир (GA0220), бензиностанция (CA0130) и др.;

- от средата на основата им, например: фар (DD0060), паметник (BA0220), промишлен комин (CA0010) и др.;

- от геометричния център на най-долната фигура на знака, например: параклис (BA0160), съоръжение, имащо вид на кула (BA0120), трансформатор (CB 0030) и др.

7. Всички немащабни условни знаци се ориентират на север. Изключение се прави за постройки и знаци на обекти, прилежащи и обслужващи линейни обекти.

8. Обекти, за които са предвидени само немащабни знаци, но размерите им позволяват да бъдат изобразени мащабно, се оформят по контура си чрез непрекъснатата линия в цвета на обекта с дебелина 0.18 mm и в средата му се поставя немащабния знак.

9. Условните знаци, които попадат близо до рамките на картния лист, се изчертават както следва:

1) Ако геометричният център или основата на знака се намира вътре в картния лист, условният знак се изчертава изцяло;

2) При точно съвпадане на центъра или основата на знака с рамката на листа, знакът се изчертава напълно и на двата листа, като рамката не се прекъсва. Изключение се прави за знаци с точка на вмъкване в основата на знака, като: отделни дървета, имащи значение на ориентир, комин, ветрогенератор, бензиностанция и др., които попадат на северната или южната рамка на листа. В такива случаи те се изчертават само на северния картен лист.

10. Забележки:

1) Всички дебелини на линии, които не са специално указани са 0.18 mm.

2) Всички триъгълници, на които е указана дължината само на една от страните са равностранны.

3) Всички правоъгълници, на които е указана дължината само на една от страните са квадрати.

4) Всички ъгли, които не са указани са 45° или 90°.

5) Всички размери са указани до осите на линиите, освен ако във формулярите изрично е посочено друго.

6) Всички дължини, указани в милиметри са в мащаба на картата. Когато размерите са указани в метри, те се отнасят до обектите на местността.

7) При изобразяване на точки, линии и графични елементи, разположени през указан интервал се допуска намаляване или увеличаване на разстоянието между примитивите с до 30%, така че те да се разположат равномерно по изобразявания контур.

8) Пунктирите винаги започват и завършват с линеен елемент. За да се изпълни това, се допуска намаляване или увеличаване дължината на крайните линейни елементи и на разстоянието между тях с до 30%.

9) Допуска се увеличаване на размерите на знаците за подчертаване важността на изобразяваните чрез тях обекти с до 50%.

10) Когато два немащабни знака се припокриват или най-малкото разстояние между тях е по-малко от 0.3 mm, се допуска намаляване размера на единия или на двата знака с до 30 %. Ако това не е достатъчно или значението на обектите не позволява редуциране на размера им, за да се отстрани конфликта, знакът, с който се обозначава по-маловажния обект се отмества до 0.6 mm. Ако и това не решава конфликта, знакът с който се обозначава по-маловажния обект не се изобразява.

11) Когато знак или надпис припокрива контур на линеен или на площен знак, се осигурява минимум 0.2 mm разстояние между най-близките части на знаците.

12) При пресичане на площен и линеен обект, знакът на последния не се прекъсва.

13) При изобразяване на площни обекти с групови знаци, като (GA0010 - GA0060) и др., знаците се поставят в границите на площта на комплекса на разстояние през 4 до 8 cm. За малки комплекси разстоянията между знаците в дадената група могат да се намалят наполовина. Ако в рамките на площта няма достатъчно място за изчертаване на целия групов знак, се допуска изчертаване само на отделни негови елементи.

14) В настоящия текст цифрите, поставени в скоби, показват номерата на условните знаци.

III. ПРАВИЛА ЗА ОФОРМЯНЕ НА НАДПИСИ

11. При изработване на ЕТК се използват следните видове надписи:

1) Надписи за наименованието на обекта – оформят се в черен цвят с изключение на:

- надписите за наименованието на естествени хидрографски обекти и ледници, които се оформят в син цвят;

- надписите на защитени територии, които се оформят в оранжев цвят.

2) Пояснителни надписи за вида на обекта – оформят се в черен цвят с изключение на:

- надписите на естествени хидрографски обекти и ледници, които се оформят в син цвят;

- надписите на защитени територии, които се оформят в оранжев цвят.

3) Надписи за предаване на количествени и качествени характеристики – оформят се в черен цвят с изключение на:

- надписите на естествени хидрографски обекти и ледници, които се оформят в син цвят;

- надписите на естествени релефни форми, които се оформят в кафяв цвят;

- надписи за надморска височина на хоризонтали, които се оформят в кафяв цвят.

4) Надписи за надморска височина на обекта – оформят се винаги в черен цвят.

12. Оформяне на надписите:

1) Размерът, шрифтът и начинът на оформяне на надписите се извършва съгласно параметрите, указани в таблата и формуляра на знака.

2) Когато за надписване на обект са предвидени различни по големина надписи, конкретният размер се подбира според значимостта, големината на обекта и местоположението му сред останалите обекти.

3) Допуска се увеличаване на размера на надписите за повишаване графичната тежест на знаци, изобразяващи по-важни обекти.

4) Надписите за наименование и надписите за вида на обектите се комбинират в обща група.

5) Пояснителните надписи и надписите за количествени и качествени характеристики на обектите се комбинират в обща група.

13. Надписване на обекти, изобразени чрез немащабни знаци:

1) Надписите за наименование се поставят по възможност над знака, изобразяващ обекта.

2) Всички останали надписи се поставят по възможност отдясно на знака, изобразяващ обекта. При невъзможност, те се поставят отляво, отгоре или отдолу на знака. По изключение се допуска надписите да се поставят в произволно положение спрямо знака на изобразявания обект.

3) Минималното разстояние между най-близките части на надписа и знака е 0.5 mm, а най-голямото – 1 mm.

4) Всички надписи на обекти, изобразени с немащабни знаци, се ориентират на север, дори когато знакът на обекта, който поясняват е ориентиран в друго направление.

5) Когато точката на вмъкване на знака е в неговата основа, долната част на надписа се подравнява спрямо точката на вмъкване.

14. Надписване на линейни обекти:

1) Надписите на линейните обекти се ориентират по протежение на контура на обектите. По възможност се поставят на места без чупки и завои, а когато се налага, те се оформят по крива.

2) При по-дълги линейни обекти, надписи се поставят през 15 – 20 cm по протежение на знака. Ако обектът преминава в съседен лист, надпис за наименованието се поставя близо до рамката.

15. Надписване на обекти, изобразявани с площни знаци:

1) Надписите на обектите, изобразени с площни знаци, се поставят вътре в контура и се ориентират на север. При силно издължени обекти се допуска посоката на надписа да съвпада с общото направление на обекта, но така че да се чете от юг и от изток.

2) Когато надписът не може да се помести в площта на знака, обектът се надписва както обектите, изобразявани с немащабни знаци;

3) Надписите за наименование на населени места се поставят по възможност отдясно на населеното място, без разредка.

16. Надписите на големи обекти може да се оформят с разредка. Разстоянието между отделните букви не трябва да превишава четири пъти височината на главните букви в надписа. Ако това не може да се изпълни, се поставят два или повече надписа.

17. Географски наименования и наименования на орографски обекти, които са изобразени в повече от два картни листа не се надписват.

18. По възможност, надписите не се съкращават. Ако се налага употреба на съкраще-

ния, се използват съкращения съгласно раздел XIV - Списък на условните съкращения на надписите в едромашабните топографските карти в мащаб 1:5 000 и 1:10 000.

IV. ГЕОДЕЗИЧЕСКА ОСНОВА

19. На ЕТК се изобразяват всички точки от държавната геодезическа мрежа. Точките от мрежи с местно предназначение се изобразяват с подбор, така че на 1 dm^2 от картата да се показват не повече от пет геодезически точки.

20. В населените места, нивелачните репери от IV клас може да не се изобразяват, при липса на място за изобразяването им.

21. Номерът на точките от държавната геодезическа мрежа се надписва от лявата страна на знака, а надморската височина - отдясно. При необходимост се допуска изключение от правилото.

22. Когато точките имат наименование, то се поставя над условния знак на точките. При необходимост се допуска изключение от правилото.

23. Надморските височини на точките от геодезическата основа се надписват с точност до сантиметър, когато са получени чрез геометрична нивелация и с точност до дециметър, когато са получени чрез тригонометрична нивелация.

24. Геодезическите точки, разположени върху сгради, изобразени мащабно, се поставят на точното си място. При изобразяване на геодезически точки върху сгради, съдържащи пояснителен знак в контура си, например църква или джамия, при необходимост, пояснителният знак се отмества, за да може да се изобрази геодезическата точка. Ако това не е възможно, пояснителният знак се замества с пояснителен надпис извън контура на сградата.

25. Надморските височините на точките, разположени върху сгради и тези, разположени в гъста ситуация, могат да не се надписват при липса на място за надписа.

V. ЗАСТРОЕНИ ТЕРИТОРИИ

26. При картографиране на населени места най-голямо значение има:

- 1) точното изобразяване на местоположението и вида на сградите;
- 2) ясното предаване границите на кварталите;
- 3) изобразяване местоположението и предназначението на озеленените площи и площите за спорт;
- 4) точно изобразяване на важни елементи на градския пейзаж, като паметници, скулптурни фигури, съоръжения и др.

27. Кварталите на населеното място (град, село) или неговите самостоятелно обособени части се оформят от прилежащите им улици, алеи и чрез знак за квартална линия (BA0010). Прилежащата улица служи за граница на квартала, ако отстоянието между тях е до 1 mm в мащаба на картата. Когато границата на квартал съвпада с линейни обекти (пътища, ж.п. линии, масивни огради, реки и други), тя не се изобразява.

28. Улиците и алеите в населените места се изобразяват чрез условни знаци (BA0020) и (BA0030) в действителната им ширина в мащаба на картата. Минималната ширина на условния знак е 0.8 mm, като по-тесни улици и алеи се изобразяват с тази ширина. При пресичане на улици, контурите им се прекъсват. При наличие на разделителна ивица, същата се изобразява мащабно при ширина над 0.5 mm в мащаба на картата. По-тясна разделителна ивица се изобразява с единична линия с дебелина 0.18 mm.

29. Алеите за велосипедисти в и извън населените места се изобразяват като алея, непроходима за автотранспорт чрез знак (BA0030), само ако са специално обособени като

такива. По протежение на знака се разполага пояснителен надпис "VELOALEA" или със съкращение "VELO.". Велоалеи, преминаващи по улици, тротоари и площади не се изобразяват.

30. Площадите се оформят като свободно пространство, заключено между прилежащите улици, алеи и квартални линии. При възможност се надписват наименованията им.

31. Наименованията на населените места се надписват в зависимост от техния вид, брой на жителите и големина.

32. Индустриални или стопански зони, обособени курортни и вилни зони, изградени извън населените места и селищни образувания се изобразяват както населените места. При възможност същите се придружават от пояснителен надпис и наименование, ако има такова.

33. На едромашабните топографски карти се нанасят всички сгради, изградени в населените места и вън от тях, като се допуска генерализация на гъсто разположени и незначителни сгради.

34. Сгради, с площ над 1.0 mm^2 в мащаба на картата, се изобразяват чрез мащабни условни знаци, ако формата им позволява това.

35. Сгради с по-малка площ се изобразяват чрез немащабни условни знаци. Когато сградата е непосредствено прилежаща до линеен обект и е свързана с него, например: разположена е на границата на квартала; кантон и спирка на жп линия и др., тя се ориентира по линейния обект. Когато контур на линеен или площен обект припокрива знак за сграда, той се прекъсва, за да се изобрази сградата на точното си място.

36. На ЕТК сградите се класифицират на следните видове: изпъкваща сграда, масивна сграда, немасивна сграда, сграда в строеж, навес и разрушена сграда.

37. Като изпъкваща се класифицира сграда, която се издига значително над околните сгради.

38. Като масивни се изобразяват сгради, на които основата и носещата конструкция са изградени от камък, стоманобетон, бетон, тухли и други трайни материали.

39. Като немасивни се класифицират сгради с дървен или метален носещ скелет, бунгала, павилиони и др.

40. Като сгради в строеж се класифицират постройки, на които е изпълнен нулевият цикъл и първата плоча над земята.

41. Като навес се класифицират постройки, на които липсва поне една от външните стени.

42. Като разрушени се класифицират сгради, на които липсват или са сериозно повредени покривът или част от конструкцията. Разрушени сгради се изобразяват, само ако са характерни за района. На археологически и исторически сгради в развалини се надписва наименованието, ако има такова.

43. Свързано застроени сгради от еднакъв тип, макар и с различни височини и етажност, се изобразяват по общия им контур, без да се показват границите между тях.

44. Обществени сгради, като община, кметство, училище, болница, полиция и др. при възможност се допълват с пояснителен надпис.

45. Характерни самостоятелни сгради извън населени места при възможност се поясняват с надпис за тяхното предназначение: "почивен дом", "кантон", "кош.", "пч." и др.

46. Сгради с религиозно предназначение, за които няма предвиден условен знак, се придружават с пояснителен надпис и при възможност се надписва наименованието им.

47. Гробищните паркове се изобразяват независимо от размерите им. Тези с площ под 8 mm^2 в мащаба на картата, се изобразяват с немащабен знак, който може да се ориентира в посоката на обслужвания го път.

48. При изобразяване на метеорологична площадка, условният знак се поставя в средата на площадката, в която са разположени метеорологичните уреди.

49. Откритите спортни съоръжения - стадиони, колодруми, хиподруми, спортни площадки и други се изобразяват мащабно и се придружават с пояснителен надпис. Сградите и съоръженията в тях се изобразяват със съответните условни знаци.

50. Парници в зеленчуковите градини и при други култури се изобразяват, когато са изградени на постоянни места.

51. Озеленените територии в населените места с площ над 8 mm^2 в мащаба на карта, се изобразяват чрез условен знак за преобладаващата в тях растителност.

52. Огради в населените места се изобразяват, само когато са изградени към значими обекти или се открояват на общата ситуация.

VI. ПРОМИШЛЕННОСТ

53. Промислени обекти - постройки и съоръжения, се изобразяват с предвидените за тях условни знаци. Обекти, за които няма предвиден условен знак, но трайно заемат площ, която позволява да се изобрази в мащаба на картата, се изчертават по техния контур чрез знак (ВА0010) и се поясняват с надпис.

54. Промислени комини се изобразяват чрез условен знак (СА0010), при височина на комина над 5 m. При наличие на множество комини и изобразяването на всичките с условен знак е затруднено, се извършва генерализация, като се показват най-високите от тях или се изобразяват по-характерните. Условният знак се придружава от надпис за височина, ако височината на комина го откроява значително над околните обекти.

55. Охладителни кули към ТЕЦ и други производства се изобразяват с условен знак (СА0020). Охладителни кули с площ над 25 mm^2 се изобразяват по действителните си размери.

56. С условен знак (СА0030) се изобразяват ветрогенератори с височина над 10 m. При наличие на данни, се надписва максималната височина, до която достига перката на ветрогенератора. При групови обекти и ветрогенераторни паркове, надписът за височина се поставя подборно.

57. Табани, заемащи площ по-малка от 25 mm^2 в мащаба на картата, се изобразяват с условен знак (СА0080), а всички останали се изобразяват по ситуация, като се изчертава короната и основата на табана (СА0090). При възможност, по склоновете на табаните се изчертават удебелените хоризонтални и се добавя пояснителен надпис "табан".

58. Цистерните за петролни продукти се изобразяват с условен знак (СА0120). При големи цистерни се допуска увеличаване на знака до действителния размер на обекта или се прилага текста на т. 8.

59. Бензиностанции, газстанции и метанстанции се изобразяват с условен знак (СА0130), като метанстанциите се придружават от пояснителен надпис "метан". Знакът се поставя на мястото на колонките. При възможност се изобразяват сградите и съоръженията в района на бензиностанциите.

60. С условен знак (СА0140) се изобразяват цистерни за технически разтвори, спирт и др., включително цистерните за подготовка на разтвори за химическа защита при селскостопанското производство. При необходимост се допуска увеличаване на знака до действителния размер на обекта.

61. Кулокранове (СА0150) се изобразяват, само ако са с височина над 5 m и са установени на постоянни места. Когато имат фундамент, който може да се изобрази в мащаба на картата, той се оформя чрез знак (ВА0010).

62. Портални кранове (СА0160) се изобразяват, когато релсовият им път е по-дълъг от 2 mm в мащаба на картата и разстоянието между опорите е по-голямо от 1 mm в мащаба на картата. Релсовият път се изобразява мащабно, а знакът за кран се поставя в средата му.

63. С условен знак (СА0170) се изобразяват радиорелейни и радиотелевизионни антени, ретранслатори и др., ако имат височина над 5 m. Съоръжения, които се извисяват над околните обекти, се съпровождат от надпис за височината им.

64. С условен знак (СА0180) се изобразяват сателитни антени, разположени на земята и закрепени трайно на фундамент.

65. С условен знак (СА0200) се изобразяват съоръжения от типа на естакади и транспортни ленти, чрез които се извършва пренасяне и товарене на материали от минни галерии, открити разработки, както и в промишлени предприятия. Условният знак се придружава от пояснителен надпис "естакада" или "трансп. л."

66. Малки съоръжения, задвижвани от вода, се изобразяват с условен знак (СА0210), придружен от пояснителен надпис "дъскорезница", "бара", "тепавица" и др.

67. Малки съоръжения, задвижвани от вятър, се изобразяват с условен знак (СА0220), придружен от пояснителен надпис "мелница", "генератор", "двигател" и др. С този знак се изобразяват и ветрогенератори с височина до 10 m.

68. Местата за добив на рудни и нерудни изкопаеми и разровените места (СА0230), като кариери за камъни, пясък, глина и др., се изобразяват по ситуация, като се оформят основните изкопи, насипи и контура на разработката, придружени от пояснителен надпис за вида на добивания материал "кам.", "пясък", "гл." и др. На характерни места се надписват максималната височина на изкопите / насипите.

69. Откритите солни разработки (СА0240) се изобразяват мащабно и се поясняват с надпис "сол.". Преградните стени между солни полета се изобразяват мащабно при ширина над 0.5 mm в мащаба на картата и с една линия при по-малка ширина.

70. Местата за добиване на каменна сол се изобразяват, като кариери или мини, според вида на разработката.

71. Електропроводите от мрежите за високо напрежение 110 kV, 220 kV и 400 kV се изобразяват с условен знак (СВ0010). Стълбовете на електропровода се изобразяват на действителните им места. По протежение на електропровода се поставя пояснителен надпис, указващ преносното напрежение.

72. С условен знак (СВ0020) се изобразяват електропроводи от мрежите за средно напрежение от 1 до 20 kV. Стълбовете се изобразяват на действителното им местоположение, ако разстоянието между тях е над 10 mm в мащаба на картата. Ъгловите стълбове се изобразяват задължително. В населените места електропроводите за средно напрежение не се изобразяват.

73. Трансформаторите в самостоятелни сгради и такива разположени на метални стълбове се изобразяват с условен знак (СВ0030). Трансформатори, разположени в жилищни или промишлени сгради не се изобразяват.

74. Площадките на високоволтовите съоръжения в района на електрическите подстанции се изобразяват мащабно по контура, обхващащ площта на съоръженията, а знак (СВ0040) се разполага в средата на площадката, ориентиран на север.

75. С условен знак (СВ0050) се изобразяват комуникационни линии (телефонни, сигнални и др.) изградени на стълбове. В населените места комуникационни линии не се изобразяват.

76. С условен знак (СВ0060) се изобразяват надземни тръбопроводи с дължина над 10 mm в мащаба на картата. По протежение на знака се поставя пояснителен надпис, указващ

вида на преносния продукт - "пара", "газ", нефт" и др.

77. Подземни проводни и съоръжения не се изобразяват на ЕТК. Шахтите по тях се показват с подбор чрез знак (СВ0070). Шахти на канализацията и електропреносната система в населените места не се показват.

VII. ТРАНСПОРТ

78. На карти в М 1:5 000 и 1:10 000 се нанасят всички жп линии. Съоръженията по тях се изобразяват с подбор на по-значимите.

79. Железопътните линии се изобразяват с условни знаци (DA0010 - DA0040), като броят на коловозите се указва чрез броя на вертикалните щрихи на условните знаци.

80. Платната на демонтирани, изоставени и недостроени жп линии се изобразяват с условен знак (DA0060).

81. В района на гарите, жп линиите се изобразяват без вертикалните щрихи на знаците. Основна проходна жп линия се изобразява чрез знак (DA0010), а останалите чрез знак (DA0070). Между знаците на отделните коловози се осигурява най-малко 0.3 mm просвет. Ако това не е възможно, на действителните им места се оформят основната проходна жп линия и най-външните линии, а броят на останалите се редуцира.

82. Всички сгради в района на жп гарите се изобразяват с условен знак за сгради съобразно техния вид. Сградите на гари и спирки се съпровождат от пояснителен надпис "гара" или "сп.". В случаите когато името на населеното място и това на гарата или спирката не съвпадат или когато в населеното място има повече от една гара или спирка, към пояснителния надпис се добавя името на гарата или спирката - "гара Север", "сп. Бисер". Името на гари и спирки се изписва задължително, когато същите са разположени извън населените места.

83. Перон (платформа) на спирка без сграда, както и товарна рампа се изобразяват мащабно чрез знак (BA0010) и пояснителен надпис - "сп. Ломец", "рампа".

84. С условен знак (DA0100) се изобразяват светофори и семафори, разположени извън гаровите райони.

85. Метрото се показва чрез знаци (DA0120 - DA0140), като се изобразяват само надземните участъци на трасето и входовете / изходите на метростанциите.

86. Зъбчата железница, фуникулер и бремсберг се изобразяват със знак (DA0150). Фуникулерите представляват планински жп линии, по които се движат двупосочно два вагона, свързани помежду си със стоманено въже, а бремсбергът е транспортно съоръжение за спускане и изкачване на товари с вагонетки по наклонени релсови пътища.

87. Всички пътища с трайна настилка се изобразяват на ЕТК. Ширината на пътя се изобразява мащабно. Минималната ширина на условния знак е 0.8 mm, като по-тесни пътища се изобразяват с тази ширина.

Ширината на пътното платно включва пътната настилка и банкетите, но не изкопите, насипите и канавките край пътя.

88. С условен знак (DB0010) се изобразяват автомагистрала, скоростни пътища и пътища с две платна.

Разделителната ивица между отделните платна се изобразява мащабно, при ширина над 0.5 mm в мащаба на картата. Разделителна ивица с по-малка ширина се изобразява чрез единична линия с дебелина 0.18 mm.

По протежение на пътя на подходящи места се поставя характеристика, съдържаща броя на платната, ширината на всяко платно и вида на настилката.

89. Автомагистрала, скоростен път и път с две платна в строеж се изобразяват с усло-

вен знак (DB0020). Ширината на пътя се изобразява по проектни данни.

90. С условен знак (DB0040) се изобразяват пътищата от републиканската пътна мрежа - I, II и III клас.

По протежение на пътищата, на подходящи места, се поставя характеристика, съдържаща ширината на пътното платно, ширината на пътното платно с банкета и вида на настилка.

91. Пътищата с трайна настилка извън републиканската пътна мрежа се изобразяват чрез знаци (DB0060-DB0080).

По протежение на пътищата, на подходящи места, се поставя характеристика, съдържаща ширината на пътното платно, ширината на пътното платно с банкета и вида на настилка, както и местата на смяна на настилка на пътното платно.

92. Чрез знак (DB0100) се обозначава европейската и национална номерация на пътя. Условният знак за номерация на път се разполага ориентиран на север на свободен участък от пътя. Знаците на път, притежаващ европейската и национална номерация, при възможност се разполагат на един участък от пътя.

93. Уширения на пътното платно и крайпътни площадки се изобразяват мащабно чрез знак (BA0010).

94. Път с нетрайна настилка се изобразява с условен знак (DA0110). Ширината на пътя се изобразява мащабно. Минималната ширина на условния знак е 0.6 mm, като по-тесни пътища се изобразяват с тази ширина.

По протежение на пътя, на подходящи места, се поставя характеристика, показваща ширината на настилка на пътя.

95. Преобладаващо използваните почвени пътища към населени места или значими обекти се изобразяват чрез знак (DB0120) - основен, междуселски почвен път.

96. С условен знак (DB0140) се изобразяват бродове през реки и участъци от пътища, проходими при понижено ниво на язовири, реки, блата и др. Бродовете се изобразяват през реки с ширина над 0.5 mm в мащаба на картата и се придружават от пояснителен надпис.

97. Профилираните пътеки (DB0150) са специално трасирани и на места са с настилка. Те осигуряват подход към исторически, туристически и други значими обекти. С този условен знак се изобразяват и пътеките, които са основни за даден район.

98. Мостове за пешеходци се изобразяват с условен знак (DB0170). Дължината на моста се изобразява мащабно. Мостове с дължина по-малка от 2 mm в мащаба на картата се изобразяват с условен знак (DB0180).

99. С условен знак (DC0010) се изобразява тунел разположен на жп линия или на път. При наличие на данни, трасето между входа и изхода на тунела се показва на точното му местоположение, а при липса на точни данни - приблизително. Когато двете платна на път преминават през отделни тръби на тунел, се изобразяват поотделно двата тунела. При липса на място се допуска прилежащите линии на двата тунела да се обединят в една линия. Пояснителният надпис "тун." се придружава от характеристика за дължина, ширина и височина на тунела.

100. С условен знак (DC0020) се изобразява мост, разположен на жп линия или на път. Дължината на условния знак се изобразява мащабно. Под дължина на моста се разбира разстоянието между крайните устои, с които съоръжението е свързано с терена. При изобразяване, ширината на условния знак на моста обхваща ширината на условния знак на жп линията или пътя. Мостове, които са с повече от 0.5 mm в мащаба на картата по-широки от обслужваното линейно съоръжение се изобразяват с точната си ширина.

Междинните устои на мостове се изобразяват, ако са на отстояние над 8 mm в

мащаба на картата и се поставят на действителното им местоположение.

Условният знак за мост се придружава от характеристика, посочваща вида на материала, от който е изградена носещата конструкция, дължина и ширина на моста, например: "ЖБ 80-9".

Ако под моста има отвори, проходими за транспорт се добавя пояснителен надпис за броя на отворите и данни за ширина и височина на отвора, например: „2 отв. 7-5“.

Характеристиката на мостовете над плавателни реки съдържа и проходимата за корабоплаване височина на моста над водата, изписана в скоби, например: "Ж 1200-12 (8)".

Характеристиката на мостове на две нива се придружава от пояснителен надпис за наличието на две нива, например: "2 нива Ж 1200-12 (8)".

101. Мост с дължина до 2 mm в мащаба на картата, разположен на жп линия или на път се изобразява с условен знак (DC0030). Ширината на знака обхваща ширината на условния знак на жп линията или пътя. Минималната ширина на знака е 0.5 mm в мащаба на картата, като по-тесни мостове се изобразяват с тази ширина.

102. С условен знак (DC0040) се изобразява водосток, разположен на жп линия или на път. Условния знак обхваща ширината на линейното съоръжение, което обслужва. Елементите на условния знак, изобразяващи входния и изходния отвор на водостока се разполагат на действителното им местоположение, когато са разположени в основата на насипи, изразяващи се в мащаба на картата или когато са разположени косо на пътното съоръжение.

103. С условен знак (DC0050) се изобразява километричен знак, разположен на жп линия извън гаровите райони или на пътната мрежа.

104. Изкопи, насипи, подпорни и укрепителни стени край линейни обекти се изобразяват при височина над 1 m с условни знаци (DC0070 - DC0120) и се придружават от характеристика за максималната височина.

105. Козирка, изградена за защита на жп линия или на път от каменопади, лавини и др. се изобразява със знак (BA0100).

106. Летищата се показват чрез изобразяване на полосата за рулиране, излитане и кацане с условен знак (DD0010), а оградите, сградите и съоръженията - със съответния условен знак. Летището се придружава от пояснителен надпис и наименование, ако има такова.

107. Пристанищата се показват чрез изобразяване на пристанищните стени с условен знак (EA0160), а сградите и съоръженията - със съответния условен знак. Пристанището се придружава от пояснителен надпис и наименование, ако има такова.

108. С условен знак за кей (DD0020) се изобразяват кейови съоръжения, изградени над водата за акустиране на плавателни съдове или за туристическа атракция. Малки пристани с кейове, неизразяващи се в мащаба на картата и котвени стоянки се изобразяват чрез знаци (DD0030) и (DD0040).

109. Водомерен пост се изобразява с условен знак (DD0050), като при наличие на данни, се добавя надпис за надморската височина.

110. Морските фарове се изобразяват с условен знак (DD0060). С този условен знак се изобразяват и фаровете на входовете на пристанищата.

111. С условен знак (DD0070) се изобразяват километричните знаци по плавателни реки.

112. С условен знак (DD0080) се изобразяват постоянни знаци от бреговата сигнализация, разположени край морския бряг или бреговете на плавателни реки.

113. Въжените линии и ски влекаре се изобразяват с условен знак (DD0090), придружен от пояснителен надпис за вида на въжената линия: "кабинков лифт", "седалков

лифт", "товарна" и др. Опорните стълбове се изобразяват с подбор.

VIII. ХИДРОГРАФИЯ

114. Хидрографските обекти се подразделят на водни площи, водни течения, водоизточници и хидротехнически съоръжения.

115. На ЕТК мащабно се изобразяват всички водни площи, които заемат на картата над 4 mm^2 . По-малките водни площи се изобразяват с увеличение до този размер, ако са характерни за района. Водните площи се изобразяват чрез изчертаване на бреговата линия и се надписват наименованията им, ако имат такива.

116. Бреговата линия на язовирите е променлива, поради което за целите на картографирането за брегова линия на язовира се приема най-високото положение на нивото на водата, получено от многогодишни наблюдения. На картата се изобразява бреговата линия на язовира в момента на заснемането, но ако тази линия е при по-ниски води, то се запазва бреговата линия от предходното заснемане.

Язовири с площ над 4 cm^2 се придружават от данни за кота на преливника и кота на изпускателя. При липса на такива данни и при други водоеми, се посочва характеристика за най-голямата дълбочина.

117. Линията на нивото на хвоста в хвостохранилищата се изобразява на картите, като бреговата линия на водоем. Вътре или до хвостохранилището се поставя пояснителен надпис в черен цвят "хвостохранилище" или "хвостохр".

118. С условен знак (ЕА0050) и (ЕА0060) се изобразяват блата с постоянна и непостоянна брегова линия.

Блатата с постоянна брегова линия са обрасли с тръстика, шавар или други блатни треви, торф или плаващи на повърхността слабо свързани тревисто-мъхови покривки. Движението за пешеходци по тези блата е невъзможно.

Блата с непостоянна брегова линия са тези, при които почвата е с разкъсани, мочурливи, твърди, наводнени и потъващи тресавищни места. Същите са с неясно изразена брегова линия. Покрити са обикновено с блатна тревна или храстовидна растителност. Позволяват затруднена проходимост за пешеходци и невъзможна проходимост за превозни средства.

Ако поне 20% от площта на блатото е заета с блатна растителност, знаците за блато (ЕА0050) и (ЕА0060) се комбинират със знак за блатна растителност (GA0140).

119. Естествени водни течения се изобразяват на ЕТК, когато дължината им е над 2 cm в мащаба на картата. За тяхно начало се счита мястото, откъдето започва постоянният воден отток.

120. Реки с ширина до 0.5 mm в мащаба на картата се изобразяват чрез една линия, която се удебелява постепенно от 0.18 mm при извора до 0.5 mm при устието. При водни течения, по-къси от 5 cm, дебелината на линията достига до 0.35 mm при устието. Ако реката има ширина по-голяма от 0.5 mm, се изобразяват двата бряга. По протежение на реките се надписват техните наименования.

121. Пресъхващи потоци и реки, в зависимост от ширината им, се изобразяват чрез знаци (ЕА0090) и (ЕА0100). Със същите условни знаци се изчертават участъците, където водното течение се губи под земята.

122. Канали и вади се изобразяват, когато тяхната дължина е над 1 cm в мащаба на картата. На главните напоителни канали се поставя надпис за наименованието им.

123. Каналите за пренасяне на хвост към хвостохранилище се изобразяват със съответния условен знак за канал, придружен от пояснителен надпис "хвост".

124. Масивна крайбрежна стена, изградена от камък или бетон се изобразява чрез знак (EA0160) при височина над 1 m и дължина над 0.5 mm в мащаба на картата.

125. Бряг, укрепен чрез несвързани помежду си елементи, в т.ч. земен или каменен насип, отделни големи камъни или бетонни укрепващи елементи и др. се изобразява чрез знак (EA0170) при дължина над 0.5 mm в мащаба на картата.

126. С условен знак (EA0190) се изобразяват диги с размери, изразяващи се в мащаба на картата.

При ширина на откоса по-голяма от 2 mm в мащаба, линията на основание на бермата се оформя с точкова линия (FA0140).

Ако по дигата преминава път, обектът се оформя като път по насип.

127. Водопади и прагове се изобразяват с условни знаци (EA0200) и (EA0210), ако са с височина над 0.5 m. При възможност се надписва най-голямата височина на водния пад. Със същите знаци се изобразяват и бентовете, но оформени в черен цвят и се поясняват с надпис „бент“.

128. Посоката на водното течение се показва с условен знак (EA0220), разположен в контура на реката / канала или успоредно на изображението им. В равнинни райони знакът се поставя през интервал 10-15 cm.

129. Язовирните стени се изобразяват с условни знаци (EA0230) и (EA0240), като линията на основание се оформя с точкова линия (FA0140), когато е с ширина над 2 mm в мащаба на картата. Проходими за транспорт са язовирни стени, по короната на които има път и се допуска да преминават автомобили.

130. Бетонните колони, построени специално за следене на деформациите на язовирните стени чрез геодезически измервания се изобразяват с условен знак (BA0230).

131. Водочерпещите съоръжения (кули) в язовири за водоснабдителни и стопански цели и водонапорни кули в и извън населени места се изобразяват с условен знак (EA0260). Със същия условен знак се изобразяват и пречиствателните кули в хвостохранилищата.

132. Естествени водоизточници, като чешми, извори и кладенци се изобразяват с условни знаци (EA0270), (EA0280) и (EA0290) и се надписват наименованията им, ако имат такива. При необходимост се извършва подбор.

Опашката на знака за извор се ориентира по посоката на оттичане на водата. Ако тя е неясна, знакът се ориентира на север.

Центърът на знака за чешма съвпада с мястото на чучура или крана на чешмата. При наличие на няколко чучура знакът се центрира спрямо средния от тях или този с най-голям дебит.

На водоизточници с голям дебит се надписва надморската височина.

133. Всички минерални водоизточници се придружават с пояснителен надпис "мин."

134. Подземните водопроводи се изобразяват само чрез техните надземни елементи - каптажи, шахти, резервоари.

135. Подземни тръбни канали за напояване се нанасят чрез видимите им надземни части - шахти и хидранти, които се заснемат на действителното им положение.

136. С условни знаци (EA0370) и (EA0380) се изобразяват мостови съоръжения, изградени по протежение на канал за преодоляване на препятствия по трасето на канала.

137. Наличната на местността система за напояване се изобразява чрез условните знаци на съществуващите канали, подземни тръбни канали за напояване с хидранти, водохранилища, водонапорни кули, помпи, сифони, дюкери, водоразпределителни устройства и др., като се осигури изобразяване на логическата им свързаност.

IX. ГРАНИЦИ

138. Държавните, административните граници и границите на защитени територии се нанасят на едромасщабните топографски карти в мащаб 1:5 000 и 1:10 000 при спазване на следните правила:

1) Границите се нанасят по координати, получени от компетентните органи.

2) Граница, минаваща по линейни обекти (реки, пътища, канали и др.), се изобразява на отделни участъци с по 3-4 звена на разстояние през 4-6 cm и на всички чупки. Условните знаци при тези случаи се разполагат:

- по средата на граничния обект (водно течение, път и др.), ако границата минава през средата му и ако ширината му позволява четливо изобразяване;

- посменно от двете страни на граничния обект, ако границата минава по средата му, но там знакът не може да се изобрази;

- от страната на граничния обект, където тя минава в действителност, като се осигурява просвет от 0.3 mm;

139. Държавната граница се изобразява с условен знак (FA0010). Нанасят се всички гранични пирамиди (FA0020), като номерата на пирамидите се надписват. При наличие на информация се нанасят и други гранични знаци (FA0030).

140. Реки, острови, елементи от релефа, пътища и др., в близост до държавната граница, се изобразяват с всички подробности, така че да не се поражда никакво съмнение за държавната им принадлежност.

141. При изчертаване на условните знаци за граници (държавни и административни) се съблюдава знакът да започва и завършва с линейен елемент, включително и когато условния знак не се изчертава по цялото протежение на границата.

142. На ЕТК се изобразяват следните административни граници:

- граница на област (FA0040);

- граница на община (FA0050);

- граница на административен район или кметство (FA0060);

- граница на землище на населено място (FA0070).

В случаите, когато административните граници от различни категории съвпадат, на картите се изобразява границата от по-висока категория.

143. С условен знак за граница на защитена територия (FA0080) се изобразяват:

- граница на национален парк (НП);

- граница на природен парк (ПП);

- граница на резерват (Р);

- граница на поддържан резерват (ПР);

- граница на защитена местност (ЗМ);

- граница на природна забележителност (ПЗ).

Напречните шрихи на условния знак се ориентират в посока на защитената територия. При надписване на защитени територии с малка площ се допуска надписът на защитената територия да се покаже чрез абревиатурата (НП, ПП, Р, ПР, ЗМ, ПЗ) и името на защитената територия, например: ЗМ УСОЙНАТА.

В случаите, когато границите от различни категории съвпадат, на картите се изобразява границата от по-висока категория.

144. Границите на защитените зони, попадащи в НАТУРА 2000 се изобразяват с условен знак (FA0090). Знакът се придружава от пояснителен надпис "НАТУРА 2000 - защитена зона за местообитания", "НАТУРА 2000 - защитена зона за птици" или "НАТУРА 2000 - защитена зона за местообитания и птици".

145. Огради, чиято масивна основа е с височина повече от 0.6 m над терена се изобразяват чрез знак (FA0110).

Щрихите на знаци (FA0100) и (FA0110) се поставят към страната на обекта, който обслужват или към имота в който са изградени. Ако оградата е построена по средата между два имота, шрихите се разполагат последователно от двете страни на оградата.

146. С условен знак (FA0120) се изобразяват значими древни исторически стени и валове, като Аспарухов вал, Еркесията и др.

147. С условен знак (FA0140) се изобразяват граница на обект, изобразяван в черен цвят, която не е материализирана на терена, като открити минни разработки, граница на основание на язовирна стена, на насип и др.

148. С условен знак (FA0150) се изобразяват граница на хидрографски обект, която не е материализирана на терена, като ниво на заливане при високи води на водоеми и др.

149. С условен знак (FA0160) се изобразяват граница на обект на релефа, която не е материализирана на терена, като линия на основание на скали, сипеи и др.

X. РАСТИТЕЛНОСТ

150. При изобразяване на растителността на картите в мащаб 1:5 000 и 1:10 000 се обръща особено внимание на:

- правилната класификация на растителната покривка;
- подробно, точно и ясно изобразяване на различните видове растителност изобразявана върху ЕТК;
- изобразяване на растителната покривка чрез нейните граници и условни знаци за вид растителност, като се прилагат правилата заложи в т. 10 (13);
- съгласуване изобразяването на растителността с изобразяването на другите елементи от местността (населени места, пътна мрежа, релеф, хидрография и др.);
- правилното използване и комбиниране на различните знаци за растителна покривка.

151. Растителната покривка се изобразява мащабно на ЕТК при площ над 25 mm² в мащаба на картата. При по-малки площи, растителността се изобразява чрез знаци (GA0210) до (GA0340).

152. Границата на растителната покривка се изобразява с условен знак (FA0130). При изобразяване на границата на растителна покривка с неясни контури се допуска генерализация на линията с точност до 3 mm в мащаба на картата.

153. Границата на растителната покривка не се изобразява, когато съвпада с друг обект, като път, река и др.

154. Условните знаци за административни граници, граници на защитени територии, електропроводи, телефонни линии и хоризонталите не могат да служат за граница на растителна покривка.

155. При изобразяване на тесни ивици растителна покривка, условните знаци за вида на растителността се разполагат по протежение на ивицата, като разстоянията между тях може да се намалят.

156. Тесни ивици пасища с ширина до 3 mm в мащаба на картата, които граничат с ниви, може да се генерализират и се приобщат към нивите.

157. Гора, с височина до 4 m, се изобразява с условен знак (GA0010). Със същия условен знак се изобразяват сечищата, както и горските разсадници, които се придружават от пояснителен надпис "разс."

158. Горите с височина над 4 m се изобразяват с условен знак (GA0020 - GA0050), като

различните видове гора не се отделят с граница на растителна покривка. Знакът за смесена гора (GA0050) се използва, когато над 20% от растителността е от различен вид (иглолистна или широколистна), като вляво се поставя знакът за преобладаващия тип.

159. С условен знак (GA0060) се изобразяват площи с опожарена или изсъхнала гора, в които унищожените дървета са над 50 %.

160. Просеките в гори се изобразяват с условни знаци (GA0070) и (GA0080), като по протежение на знака се надписва ширината на просеката. Просеките с ширина над 2 m в мащаба на картата се изобразяват с граница за растителна покривка и знаци за вида на растителността в тях.

161. С условен знак за гъсти храсти (GA0090) и пълзящи храсти (GA0100) се изобразяват площи, в които храстите покриват над 80 % от площта. При по-малка плътност, се поставят знаци за отделни храсти (GA0320).

162. Нивите се изобразяват само чрез условен знак за граница на растителна покривка (GA0110). Като ниви се изобразяват орни участъци земя, засадани с едногодишни зърнени, фуражни и други селскостопански култури, за които не е установен специален условен знак. Зеленчукови градини, площи, засети с тютюн или памук, люцерни и тревни смеси се изобразяват като ниви.

163. С условен знак за оризище (GA0150) се изобразяват оризови полета, в комбинация с постоянните хидротехнически съоръжения към тях. Главните канали и големите разделни насипи (тирове) се нанасят мащабно. Разделителни насипи (тирове) с височина до 0.5 m не се нанасят. Недействащи оризови полета, на които са разрушени хидротехническите съоръжения и тирове се изобразяват като нива.

164. С условен знак (GA0160) се изобразяват многогодишни технически култури. Условният им знак се допълва с пояснителен надпис за вида на културата - хмел, лавандула, роза и др. Площи, заети от храстовидни технически култури се изобразяват със съответния фон.

165. С условен знак за плодни храсти (GA0170) се изобразяват площи, засети с малини, къпини, касис, арония и др. Условният им знак се допълва с пояснителен надпис за вида на културата.

166. С условен знак за овощна градина (GA0190) се изобразяват площи, засети с плодни дървета - ябълки, круши, сливи, праскови и др. с повече от 6 дървета на декар, а за орехите - повече от 4 дървета на декар. Пояснителен надпис се поставя само за култури, които не са характерни за района.

167. Декоративната паркова растителност се изобразява чрез знак (GA0200).

При паркови площи, заети от тревиста растителност, знак (GA0200) се оформя без фон. Изображението може да се допълва със знаци за отделни дървета и храсти или ивици от тях.

Площи с над 50% дървовидна растителност се изобразяват с тъмно зелен фон.

168. Отделно стоящи характерни дървета, изпъкващи на местността, се изобразяват с условни знаци (GA0210), (GA0220) и (GA0230). Знаците може да се допълват с надпис за надморската височина, отнасяща се за земната повърхност при основата на дървото.

169. Дървета с вретеновидна форма, като топола и кипарис се изобразяват чрез условен знак (GA0230), независимо дали са иглолистни или широколистни.

170. Отделни дървета, пръснати в поляни, селскостопански земи, вилни зони, квартали паркове и др., се изобразяват с условен знак (GA0240). При необходимост се прави подбор.

171. Когато повече от 20% от растителността е от вид, различен от основния за дадена площ, се допуска комбиниране на знаци за вида на растителността. Не се допуска

комбиниране на повече от три знака.

XI. РЕЛЕФ

172. Релефни форми с естествен произход се оформят в кафяв цвят, а тези с изкуствен произход – в черен цвят. Това се отнася и за надписите за относителна височина на обектите. Надписите на наименования, на абсолютни височини и пояснителните надписи на формите са в черен цвят.

173. За изобразяване на релефа се използват основни хоризонтали (НА0010), удебелени (НА0020), допълнителни (НА0030) и спомагателни хоризонтали (НА0040).

174. Удебелен хоризонтал е всеки пети хоризонтал по основното сечение на релефа, започвайки от нулевия.

175. Допълнителни хоризонтали се изчертават през 1/2 от основното сечение, за изобразяване на характерни релефни форми (седла, върхове, падини, казанни форми и др.) и изменението на стръмнината на склоновете при тераси, стъпала, прегънки и др., неизразяващи се с хоризонталите от основното сечение. Допълнителните хоризонтали се изчертават до местата, където заложието между допълнителния хоризонтал и съседните основни хоризонтали се изравнява.

176. Отделни релефни форми, неизразяващи се с хоризонталите от основното сечение и с допълнителните хоризонтали, се изобразяват чрез спомагателни хоризонтали - през 1/4 от основното сечение.

177. Допълнителни и спомагателни хоризонтали се изчертават в равнинни участъци, където заложието между основните или допълнителни хоризонтали е над 2-3 cm в мащаба на картата. При терен с еднообразен наклон, независимо от заложието, допълнителни хоризонтали не се изчертават.

178. На подходящи места, през 15 – 20 cm по протежение на удебелените хоризонтали се надписва надморската им височина. В равнинни райони надписи може да се поставят на основни или допълнителни хоризонтали. Надписите на хоризонталите се ориентират в посоката на изкачване на склона. Броят на надписите за надморската височина на хоризонтали трябва да осигурява минимум една кота на хоризонтал на всеки квадратен дециметър от картния лист.

179. Хоризонталите не се изобразяват през условните знаци на водните площи, реки и канали, през обриви, тесни оврази, изкопи, насипи и др.

180. При оврази с ширина по-голяма от 5 mm в мащаба на картата, хоризонталите се изобразяват по дъното на оврага.

181. Бергщрихите (НА0050) показват посоката на наклона на склоновете и се поставят в най-извитите части на хоризонталите. Те се изчертават от хоризонтала в посока на понижение на наклона.

182. Стръмни откоси на терена (НА0060) и затревени стръмни откоси на терена (НА0070) се изобразяват, ако относителната им височина надвишава 1 m, а дължината им е над 5 mm в мащаба на картата.

183. Промойни и оврази (НА0080), (НА0090) и (НА0100) се изобразяват, когато дължината им е над 5 mm в мащаба на картата, а дълбочината им - над 1 m.

Оврази, чиято ширина в най-долната част е под 2 mm в мащаба на картата, мерена по линията на прегъване, се изобразяват чрез знак (НА0090).

184. Свлачищата се изобразяват с условен знак (НА0110) за свличащ се терен. Откосът в горната част на свлачището се изобразява чрез знак (НА0060).

185. Сипеи се изобразяват чрез знак (НА0120), като за предаване на общата форма и

наклона на сипейте се изчертават само удебелените хоризонтали.

186. Скали и скални прорези се изобразяват с условен знак (HA0130) и (HA0140). Условният знак се придружава от характеристика за тяхната височина.

187. Морени, каменни реки и каменни морета (HA0150) се изобразяват мащабно при площ над 25 mm^2 в мащаба на картата. При по-малки площи се поставя единичен знак, без да се показва контура на релефната форма.

188. Земна повърхност, покрита с оголена скалиста почва или показващи се скали и оголени камъни с малка височина, както и повърхност с отделно стърчащи на нея камъни, се изобразява с условен знак на камениста повърхност (HA0160), ако има площ над 25 mm^2 в мащаба на картата.

189. Чакълища на речни корита, наносни площи или дъна на пресъхнали водоеми, покрити с едър чакъл и пясък се изобразяват с условен знак за чакълеста повърхност (HA0170).

190. Земна повърхност, покрита с пясъци и пясъчни дюни се изобразява с условни знаци (HA0180) и (HA0190). Знаците за пясъчни дюни може да се комбинират със знака за повърхност с пясъци.

191. Знаците за специфични повърхности (HA0160), (HA0170) и (HA0180) може да се допълват със знаци за скалисти прорези, отделни камъни и др. Растителността в тях се показва чрез съответните знаци.

192. Могили и ями, които не могат да бъдат показани с хоризонтали, се изобразяват с условни знаци (HA0200) и (HA0210), ако относителната им височина е над 1 m. Линията на прегъване на ями с площ над 2 mm^2 може да се покаже на картата чрез знак (HA0060).

193. Отделно стърчащи скали и отделно лежащи камъни се изобразяват с условни знаци (HA0230) и (HA0240), ако относителната им височина е над 1 m.

194. Надморските височини на характерни точки от терена и ситуационни обекти се изобразяват чрез знак (HA0260). Когато надписът се комбинира със знак на обект, окръжността не се изобразява, а котата се поставя по възможност отдясно на знака. Гъстотата на точките, дадени с надморски височини, зависи от разчленеността на релефа и характера на ситуацията. Върху площ от 1 dm^2 на картата се надписват височините на 5-15 точки, включително тези от геодезическа основа.

195. С условен знак (HA0270) се изобразяват планинските проходи и превали. Знакът указва най-високата точка, през която преминава пътя или пътеката и се придружава от пояснителен надпис и името на прохода или превала.

196. Условни знаци (HA0280), (HA0290), (HA0300) и (HA0310) се използват за изобразяване на обекти в района на Антарктида.

XII. РАМКИ И ОФОРМЛЕНИЕ

197. Елементите от рамковото и извънрамково оформление се оформят съобразно приложения образец.

198. Върху картните листове, разположени между меридианите отстоящи на $7' 30''$ от двете страни на граничния меридиан (24°) между 34-та и 35-та зона, с условни знаци (KA0200) и (KA0210) се изобразява правоъгълната мрежа на съседната зона.

XIII. НАДПИСИ

199. Надписите върху ЕТК се оформят в съответствие с таблата на условните знаци и формуляра на всеки знак.

200. Надписи, за които са предвидени няколко размера, съответстват на значението и

големината на пояснявания обект.

201. Размерът на надписа на населените места съответства на броя на населението им, по данни на Националния статистически институт от последното преброяване.

202. Размерът на надписа на жилищните комплекси и кварталите на градовете, се определя съобразно тяхната големина, но винаги е по-малък от размера на надписа на града, към който принадлежат.

203. Надписът за наименование на селищно образувание задължително се комбинира с пояснителен надпис за вида му: курорт, курортен комплекс, ваканционно селище, вилна зона и др. При необходимост, пояснителният надпис може да се изпише със съкращение.

204. Условен знак (LB0150) за принадлежност към населено място се поставя под надписа на отделени жилищни комплекси, квартали или махали, за които е необходимо пояснение на тяхната принадлежност. Този условен знак се използва задължително в случаите, когато жилищен комплекс, квартал или махала са разположени в картен лист, който не обхваща населено място, към което те принадлежат.

XIV. СПИСЪК НА УСЛОВНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ
НА НАДПИСИТЕ В ЕДРОМАЩАБНИТЕ ТОПОГРАФСКИ КАРТИ
В МАЩАБ 1:5 000 И 1:10 000

А	
астрономическа (обсерватория)	астр.
асфалт (материал за настилка на шосе)	А
асфалтова база	асф.
атомна електрическа централа	АЕЦ
Б	
басейн (плувен и др.)	бас.
бетон (материал за настилка на шосе)	Б
бетонов възел	бет.
блато (при собствени наименования)	бл.
болница	болн.
брод	бр.
В	
ваканционно селище	в. с.
велосипедна алея	VELO.
вентилационна шахта	вент. шах.
ветеринарна (лечебница)	ветер.
вилна зона	в. з.
водно-електрическа централа	ВЕЦ
водопад	вдп.
водохранилище	вдхр.
Г	
газов, -а (завод, кула, сондаж)	газ.
галерия	гал.
глина (място за добив)	гл.
горски стопански двор	горски стоп. дв.
горски технически участък	ГТУ
горчиво-солена вода (качество на водата в езера, извори и кл.)	г.-сол.
Д	
дървен (мост)	Д
държавно горско стопанство	ДГС
държавно лесничейство	ДЛ
държавно ловно стопанство	ДЛС
Е	
езеро	ез.

електрическа, -и (помпа и др.)	ел.
електрическа подстанция	ел. подст.
естакада	ест.
Ж	
железен (мост и др.)	Ж
железобетонен (мост)	ЖБ
животновъдна ферма	животн.
жилищен комплекс	ж. к.
З	
залив (при собствено наименование)	зал.
заслон	засл.
землен (насип и др.)	земл.
земище	земл.
И	
игрище	игр.
извор	изв.
институт	инст.
К	
каменна, -и (кариера, стълбове и др.)	кам.
каменни въглища, каменовъглена мина	кам. въгл.
кантон (пътен пост по жп линии и шосета)	К
каптаж	капт.
квартал	кв.
керамичен, -на	керам.
кладенец (при собствено наименование)	кл.
кметство	км.
консервен	конс.
кошара	кош.
крепост	креп.
курорт	к.
курортен комплекс	к. к.
Л	
лавандула	лаванд.
ледник	ледн.
летище (при собствено наименование)	лет.
летовище	лет.
лечебница	леч.
лигнитни въглища (производство)	лигн. въгл.

М	
манастир	ман.
манганов, -а (рудник, мина)	манг.
махала	мах.
машиностроителен (завод)	маш.
мелница	мелн.
месопреработващ (цех, комбинат)	мес.
металургичен (завод)	металург.
метеорологична станция	метеор. ст.
минерален извор, чешма, басейн, резервоар и др.	мин.
могила	мог.
мраморен, -на (кариера и др.)	мрам.
Н	
наблюдателен	набл.
нефтен (кладенец, нефтопровод)	нефт.
нос (при собствено наименование)	н.
О	
област	обл.
обсерватория	обсерв.
община	общ.
олово	ол.
оранжерия	оранж.
остров, острови (при собствени наименования)	о., о-ви
отводнителен	отводн.
отвор (подлези и мостове)	отв.
отпадъци (при мини, фабрики и др.)	отп.
охладителна кула	охл. к.
П	
паметник (при собствено наименование)	пам.
парник	парн.
пещера	пещ.
пивоварен, -на (завод)	пив.
планина	пл.
площад	пл.
пожарна безопасност и защита на населението	ПБЗН
поликлиника	поликл.
полицейско управление	ПУ
полуостров (при собствено наименование)	п-ов
помпена станция	помп. ст.

почивен дом (станция)	почив. дом
прагове	пр.
пристан	прист.
проход, превал	пр.
птицеферма	птиц.
пчелин	пч.
пясък	пяс.
Р	
развалини	разв.
разпределителна гара	разпр. гара
разсадник	разс.
резервоар	рез.
река	р.
ремонтен	рем.
рибарник	риб.
рудник	руд.
С	
санаториум	сан.
Свети (при собствено наименование)	Св.
свинеферма	свин.
селищно образувание	с. о.
склад	скл.
солена вода (качество на водата в ез., р., изв., кл., добив на сол)	сол.
спирка	сп.
спортен, -на (комплекс, зала, и др.)	сп.
спортна площадка	сп. пл.
силажна яма	сил.
силоз	сил.
спешна медицинска помощ	СМП
стадион	стад.
станция	ст.
стопански двор	стоп. дв.
строящ, -а се (електропроводи и други обекти)	стр.
стъкларен	стъкл.
Т	
текстилен	текст.
товарна рампа	тов. р.
топло-електрическа централа	ТЕЦ
транспортна лента	трансп. л.

тунел	тун.
туристическа, и (хижа, дом)	тур. х.
тухларен, -на	тухл.
У	
университет	унив.
училище	уч.
ученически лагер	уч. лагер
Ф	
флотационен, -на (завод, фабрика)	флотац.
фотоволтаичен парк	фотоволт. п.
Х	
хвостохранилище	хвостохр.
хижа	х.
химико-фармацевтичен	хим.-фарм.
химически	хим.
хладилен (склад)	хл.
хлебозавод	хлеб.
Ц	
циментов	цим.
цистерна	цист.
Ч	
чакъл, чукани камъни (материал за настилка на шосе)	Ч
чешма (при собствено наименование)	ч.
Ш	
шахти (на рудници)	шах.
Я	
язовир	яз.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Рамки и оформление на картен лист.